

een eigentijds
r met een bolle glazen
ken aan klokken van
beweging van de wijzers
l uurwerk. Kortom, een
jdloze design in iedere
t. De Huygens Dome is
verp en gemaakt van
ge materialen. De klok is
of een Index wijzerplaat
m, 35 cm en 45 cm.

uurwerk > 5 jaar garantie
n recyclebare materialen
erlands ontwerp

uygens Dome wandklok met
korting bij NRC Webwinkel
rcwebwinkel.nl/huygens

'Vecht niet tegen de natuur'

TUINIEREN Monty Don, presentator
van *Gardeners' World* en held van
de tuinierende Britse natie,
herschreef zijn twintig jaar oude
tuinboek. „We zijn meer bezig met
het belang van insecten en dieren.”

Tekst **Annemarie Kas**

Een rabarber uit de tuin van Monty Don trekt zo twee miljoen kijkers op de vrijdagavond. Stevige knuis-ten gooien, *paf*, een paar exempla-ren in de houten oogstmand. Prachtige frissgroene bladeren, flinke roze stelen.

Of is het wat Monty Don erbij vertelt, vriendelijk maar gedecideerd? „Rabarber is zo'n seizoensgroente waar ik dol op ben. Maar let op als je gaat oogsten. Je moet de steel niet afsnijden maar eraf trekken. Dan groeit er een mooi nieuw blad voor terug. Als je snijdt, heb je risico op afsterven of op ziektes.”

Monty Don is de held van tuinierend Engeland, een icoon voor miljoenen Engelsen. Al bijna twintig jaar presenteert hij het tuinprogramma van de BBC, *Gardeners' World*. Een instituut op zich, het programma bestaat al sinds 1968. Vanuit zijn Longmeadow Garden in Herefordshire in de West Midlands neemt Don zijn kijkers mee door de seizoenen en vertelt hij hoe je het beste kunt zaaien, planten, snoeien en snijden. Golden retriever Nell en de kleine Yorkshire terriër Patti zijn de sterfiguranten.

Interviews geeft Monty Don (66) niet veel, maar omdat een van zijn boeken deze week in het Nederlands is uitgekomen, maakt hij een uitzondering. Dat nieuwe boek is een herziening van het handboek *Tuinieren met Monty Don*. De eerste versie schreef hij in 2002, dus ja, er viel een en ander te updaten, vertelt hij in een videogesprek. „Twintig jaar geleden! Het

was in die tijd al bedoeld als handboek voor biologisch tuinieren, maar op het laatste moment haalden de uitgevers dat woordje biologisch uit de titel. Ze waren bang dat lezers erop zouden afknappen. Het was nog behoorlijk niche. Eigenlijk was het boek zijn tijd vooruit.”

Wat is allemaal veranderd in twintig jaar?

„Zoveel, ik ben ouder, de wereld is ouder, mijn tuin is enorm veranderd. We zijn milieubewuster geworden, meer bezig met het belang van insecten en dieren. Ik heb zoveel geleerd. Niets ingewikkelds. Vecht niet tegen de natuur. Heb geen haast. Geniet van de kleine dingen. En tegelijk: wees dapper, wees ambitieus. Probéer iets en kijk wat er gebeurt. Als het misgaat, is dat niet het einde van de wereld, je leert er iets van.”

Dus vooral uw benadering van tuinieren is veranderd?

„Ja, ik heb een veel holistischer aanpak. Ik dacht toen ik begon aan de update van het boek dat ik alleen kleine dingen zou veranderen, maar uiteindelijk heb ik driekwart herschreven. Details, bijvoorbeeld dat ik minder graaf. Ik groef vroeger constant, ik was jong en fit en sterk, ik was dol op graven! Nu ben ik een kranke oude man en vinden mijn rug en mijn knieën het vreselijk. Maar het gaat ook meer over grote problemen als klimaatverandering en het effect daarvan op onze tuinen.”

In het boek schrijft Monty Don dat hij zijn spa-

FOTO DORLING KINDERSLEY/MARSHA ARNOLD

de nu alleen nog voor plantgaten uit de schuur haalt, omdat bij het omspitten van grond CO₂ vrijkomt. Het organisch gehalte van de grond is volgens hem het best te verbeteren door een laag compost van een paar centimeter dik aan te brengen en het aan de wormen over te laten om die door de grond te werken.

En Don besteedt meer aandacht aan dieren en insecten en hoe je die de ruimte kunt geven. In 2015 legde hij een natuurtuin aan om te la-

ten zien dat je geen groot stuk grond nodig hebt om een rijke variatie aan dierenleven in je tuin te krijgen. Met een vijver, schuilplekken van takken voor kleine dieren en een border vol planten die bijen aantrekken, schurftkruid onder andere.

Monty Don begon als amateur in een tuintje bij zijn huis in Londen. Als kind kreeg hij thuis klusjes in de tuin te doen en sindsdien hobbyde hij wat aan, al gauw samen met zijn vrouw Sarah. In 1994 kreeg hij een column over tuinieren in dagblad *The Guardian*, ze verhuisden naar het huis waar ze nu wonen, met een grote lap grond erbij. Zijn naamsbekendheid groeide. Don schreef tientallen boeken en reisde de wereld rond voor programma's over tuinieren in andere landen; de VS, Italië, Frankrijk, Japan.

Geregeld benoemt Monty Don klimaatverandering en geeft hij tips hoe je daar in je tuin iets tegen kunt doen. Geen veencompost of potgrond kopen waar turf in zit, want dat is vaak afgegraven in natuurveengebieden waarin veel CO₂ zit opgeslagen. Ook geen kunstmest of pesticiden gebruiken. Je voortuin niet betegelen of asfalteren, zoals in Engeland veel gebeurt om de auto kwijt te kunnen, omdat het water dan niet goed kan weglopen.

Bent u op een groene missie?

„Het is een heel belangrijk onderwerp voor me, maar ik probeer niet te veel te preken. Verandering moet toch uit mensen zelf komen, dus het heeft geen zin om er hard over te roepen. Ik

probeer mensen vooral te inspireren, te onderwijzen, zodat ze zelf gaan nadenken en andere keuzes maken. Ik geloof dat verandering dan langzaam maar zeker wel komt.”

Maar u begraaft grote plastic zakken in uw tuin als basis van een plantenperk, in één van de afleveringen van het nieuwe seizoen. Als reden gaf u dat het water zo langzaam mogelijk moet weglopen omdat het planten zijn die van natte voeten houden.

„Ja, jaren geleden had ik gezegd: niet doen, géén plastic gebruiken, dat is slecht. Nu zeg ik, liever niet natuurlijk, maar als ik niet anders kan, probeer ik het plastic zo goed mogelijk te gebruiken. En ik zeg erbij dat je hoe dan ook er voor moet zorgen dat je de zakken ook weer uit de grond kunt halen. Probeer plastic zoveel mogelijk te vermijden, maar als dat niet kan, gebruik het dan echt, maak het schoon, houd het uit de zon, koester het. Het ergste wat je kunt doen, is het gewoon weggooien. Probleem is dat in de horticultuur veel is verpakt in zwart plastic dat we helaas hier in het Verenigd Koninkrijk nog steeds niet goed kunnen recycleren.”

In geen ander land ter wereld is de liefde voor tuinieren zo verweven met de nationale identiteit als in het Verenigd Koninkrijk. Zeven op de

Lees verder op pagina 6

Monty Don

Monty Don wordt in 1955 als George Montague Don in West-Duitsland geboren. Kort na zijn geboorte verhuist het gezin naar Engeland.

Hij studeert Engels in Cambridge en ontmoet daar zijn vrouw Sarah waarmee hij een succesvolle juwelierszaak in Londen runt. Die overleeft de economische crisis van de jaren tachtig niet. Vanaf dan wordt tuinieren zijn belangrijkste bezigheid.

Van 1994 tot 2006 schrijft hij een wekelijkse column in *The Guardian*. Sinds 2003 presenteert Don *Gardeners' World*, met een pauze van een paar jaar omdat hij in 2008 een lichte hersenbloeding krijgt.

Don schreef ruim twintig boeken over tuinieren en ontving in 2018 de Orde van het Britse Rijk.

Monty Don woont in Herefordshire in Engeland en heeft drie volwassen kinderen.